

Veileder for frivillig, lokal innsamling fra muntlige kilder

(oppd. 28.96.17)

Utstyr og rutiner

Utstyr:

I gjennomføringen av et intervju anbefales bruk av følgende utstyr:

- Digital opptaker.
- Samtykkeerklæring.
- Kart over aktuelt område, gjerne i målestokk 1:100.000 og 1:50.000.¹
- Tusj i ulike farger for å markere ulike typer bruksområder på kartet.

Før og under intervjuet:

- Intervjuet innledes med utfylling av samtykkeerklæring som underskrives av begge (intervjuer og informant), og det orienteres om lydopptak.
- Det gjøres et digitalt lydopptak av intervjuet. Intervjuer innleder med å fortelle hvem som intervjuer, hvem som blir intervjuet og om eventuell tilknytning/relasjon mellom intervjuer og informant, samt tid og sted for intervjuet.
- Om naturlig brukes kartet aktivt for å avmerke ulike typer bruk.
- Still åpne spørsmål, f.eks: Hva levde dere av? Hvor slo dere høy? Hvor plukka dere multer? Var det andre som også høsta der?
- Unngå ledende spørsmål som f.eks: Dere drev vel mye med elgjakt i barndommen din? Du liker vel ikke at tilreisende høster av utmarka i nærområdet ditt?

Etterarbeid:

- Lydfila overføres til minnepinne e.l.
- Kart og lydfil merkes alle likt; med informantens navn og dato.
- Lydfila/minnepinnen, kart og samtykkeerklæring sendes til Finnmarkskommisjonen, P.b. 24, 9846 Tana.

Intervjuet – innhold og temaer

1. Familie² og tilknytning til området.

- Oppvokst hvor – hvem er/var foreldrene, mange søsken osv.
- Besteforeldre
- Egen familie og nåværende bosted – hvor lenge

¹ Informanter fra reindrift har ofte brukt et vidt område – i flere kommuner, og det er derfor behov for kart over et stort område, i flere kommuner.

² Gjerne både døpe/registrert navn og evt samisk navn(egiving), f.eks Laila Guttorm/Lehtá Kirste Láilá.

2. Fortelle om egen (informantens) **oppvekst og husholdningens birgejupmi/levemåte** – basert på **årstidene**. Hensikten er å få opplysninger om hvordan områdene har blitt brukt og brukes. Hvilken type bruk? I hvilket tidsrom, omfang og av hvem? Prøv å få frem både kvinners og menns bruk av utmark.

Ta utgangspunkt i årstidene og tilhørende aktiviteter, og bruk denne **sjekklista** for å sjekke om alle bruksformene er berørt/samtalt om:

- Husdyrhold

Beite og høsting av utmarksslåtter for storfe og småfe, sesongboplasser/sættring. Hvem, hvor, når og hvor lenge? Hvordan var dette bestemt/fordelt/regulert?

- Reindrift

Beite – alle årstider, flytteveier, kalvingsområder m.v. Hvem, hvor, når og hvor lenge? Hvordan var dette bestemt/fordelt/regulert?

- Fiske

Innlandsfiske, elvefiske, fiske etter anadrome laksearter (laks, sjørret og sjørøye) og annen fisk, og sjølaksefiske (laksefiske med faststående redskap i sjøen) og fiske i sjøen. Hvem, hvor, når og hvor lenge? Hvordan var dette bestemt/fordelt/regulert? Faste fiskeplasser? Type redskap.

- Jakt og fangst

Jakt på stor- og småvilt, som elg, ryper, ender, sel m.v. samt snarefangst. Hvem, hvor, når og hvor lenge? Hvordan var dette bestemt/fordelt/regulert? Faste jaktområder?

- Hogst, brensel og byggematerialer

Hogst av ved til brensel, gierdestolper, byggematerialer, duodji-materialer, rekved og torvstikking. Hvem, hvor, når hvor lenge? Hvordan var dette bestemt/fordelt/regulert?

- Bærplukking og annen høsting

Plukking av bær, urter, egg- og dunsanking, høsting av sennagress, bark, reinlav, tang og tare. Hvem, hvor, når og hvor lenge? Hvordan var dette bestemt/fordelt/regulert?

- Pukk og grus

Hvem, hvor, når og hvor lenge? Hvordan var dette bestemt/fordelt/regulert?

- **Byggverk i utmark** (hvis ikke samtalt om dette under de andre temaene)
Ble det satt opp gammer, næringshytter, stabbur, naust, lávvu/telt m.v. i forbindelse med høsting? Av hvem, hvor, til hvilke bruk? Ble det innhenta tillatelse eller bare satt opp? Hvem hadde/har rett til å bruke byggverket?

- **Ferdsel** (hvis ikke samtalt om dette under de andre temaene)
Hvordan kom/kommer man seg til høstingsområdet/områdene? Av hvem, hvor og til hvilket bruk? Ble det innhentet tillatelse?

3. **Forvaltning og rettsoppfatning**

Det er mest naturlig å snakke om forvaltning og rettsoppfatninger når samtalen er inne på de ulike brukstypene. I tillegg kan følgende spørsmål stilles for å få informtantens syn på forvaltning og om hvem som anses for å ha rett til å bruke områdene:

- Hvem bestemte bruken av områdene? Bestemmelser, regler som måtte/må følges? Fremdeles slik i dag? Hva synes du om det?
- Var det andre som brukte områdene som ikke hørte til familien/slekta/bygda? Hva synes du om det?
- Hvordan synes du områdene/bruken forvaltes i dag?
- Hvem mener du har rett til å bruke områdene/ressursene i dag?